

Буряк Є.В.

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ УМОВИ ЕФЕКТИВНОГО ВИКОРИСТАННЯ ВИРОБНИЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ ДЛЯ ПОЛІПШЕННЯ СИТУАЦІЇ В МОЛОЧНІЙ ГАЛУЗІ

Постановка проблеми. Для забезпечення економічної ефективності діяльності товаровиробники підвищують рівень кооперації, спеціалізації та концентрації, в результаті чого знижується собівартість та зростає рівень рентабельності виробництва молока. Така співпраця вигідна й кінцевому споживачеві, адже забезпечується рівень цін, доступний для споживання молочної продукції. Кооперація набуває дедалі більшого поширення, об'єднуючи зростаючу кількість товаровиробників. Сьогодні кооперація та інтеграція є основними напрямками формування ринку сільськогосподарської продукції та продовольства і розвитку агропромислового комплексу в цілому.

Аналіз останніх досліджень. Питання підвищення ефективності виробництва висвітлені у наукових працях В.П.Галушко, М.М.Ільчука, П.Т.Саблука, М.В.Зубця, С.М.Кваші та інших.

Цілі та задачі статті. Обґрунтувати агропромислову інтеграцію та сільськогосподарську кооперацію як одну з основних організаційно-економічних умов, яка дозволяє оптимально поєднувати наявні ресурси та максимально ефективно використовувати виробничий потенціал для поліпшення ситуації в молочної галузі.

Основний зміст статті. Деякі сільськогосподарські підприємства задля підвищення економічної ефективності власної господарської діяльності безпосередньо в господарствах створюють цехи з переробки молочної сировини та виробництва готової продукції. Але, на нашу думку, такий шлях розвитку молочної галузі не можна вважати потенційно перспективним через ряд причин. До основних з них слід віднести низьку якість виробленої продукції, недотримання санітарних вимог, обмежені технологічні можливості значно скорочують асортимент готової продукції і т.д. В результаті суттєво зростає вартість виробництва і, як наслідок, зменшується економічна ефективність. Тому ми вважаємо, що безпосередньо на фермі вироблене молоко доцільно піддавати лише первинній обробці, а переробні підприємства мають займатися глибокою переробкою молочної сировини та виробництвом готової продукції. Це дозволить зменшити собівартість готової продукції за рахунок економії на масштабах та запровадження безвідходних технологій виробництва.

М.В.Зубець та інші автори наголошують, що останнім часом все гостріше постає питання доцільності виробництва молока в особистих господарствах населення. Ми підтримуємо думку вчених, які стверджують, що виробництво продукції тваринництва в особистих господарствах населення низькоефективне внаслідок переважання ручної праці [1]. Одержання молока і яловичини в таких господарствах вимагає особливо великих, порівнянно з фермерським тваринництвом, трудових затрат як на обслуговування тварин, так і на вирощування й заготівлю об'ємистих кормів [1]. Тому, на нашу думку, для забезпечення економічної ефективності виробництва молока повинно бути зосереджено на потужних комплексах, на яких застосовуються сучасні технології доїння, утримання худоби, охолодження виробленої сировини. Досвід передових господарств показує, що при зменшенні періоду контакту молока з повітрям його якість підвищується, в результаті підвищується закупівельна ціна, що позитивно впливає на прибутковість такої виробничо-господарської діяльності.

Схема руху питного молока та готової молочної продукції до кінцевого споживача проходить такі основні етапи: виробництво, переробка та реалізація (рис.1).

Основну масу виробленої сировини сільськогосподарські підприємства реалізують переробним підприємствам, які після її переробки реалізують вже готову продукцію через мережу магазинів та на ринку. Це найпоширеніша форма задоволення споживчого попиту. Крім того, на ринку діють заготівельні організації, які вирішують проблему збирання виробленого молока та його транспортування. Заготівельні організації як посередницькі структури забезпечують взаємозв'язок між виробництвом і переробкою.

З метою підвищення економічної ефективності та отримання більшої маси прибутку за рахунок вищих цін виробники здійснюють переробку сировини безпосередньо на фермі (пастеризація та ін.) і реалізують свою продукцію самостійно. Але такий шлях виведення продукції на ринок потребує значних капіталовкладень і тому в умовах обмежених фінансових ресурсів його значимість невпинно зменшується. Частина виробленого молока сільськогосподарськими та переробними підприємствами реалізується працівникам у рахунок оплати праці. Основна маса виробленої особистими селянськими господарствами сировини споживається безпосередньо членами сім'ї, які займаються її переробкою. Отже, схема збуту виробленої продукції в сільськогосподарських підприємствах та особистих селянських господарствах підтверджує, що крім спільних рис, існують суттєві відмінності, характерні лише для тих чи інших форм господарювання.

М.В.Зубець, П.Т.Саблук, В.Я.Месель-Веселяк та інші стверджують, що з метою удосконалення системи збуту продукції, виробленої господарствами приватного сектору, необхідно поліпшити організацію заготівлі молока в них через молокоприймальні пункти, а також за договорами з господарствами суспільного сектору. Принцип організації закупівель молока повинен ґрунтуватися виключно на економічному інтересі товаровиробників і заготівельників. Із зростанням обсягів товарних ресурсів молочних продуктів виникає необхідність суттєвого коригування їх структури в напрямі повнішого використання молочної білки, постійного розширення асортименту, поліпшення якості, максимального виходу кінцевої продукції з одиниці сировини, забезпечення її товарного вигляду [2].

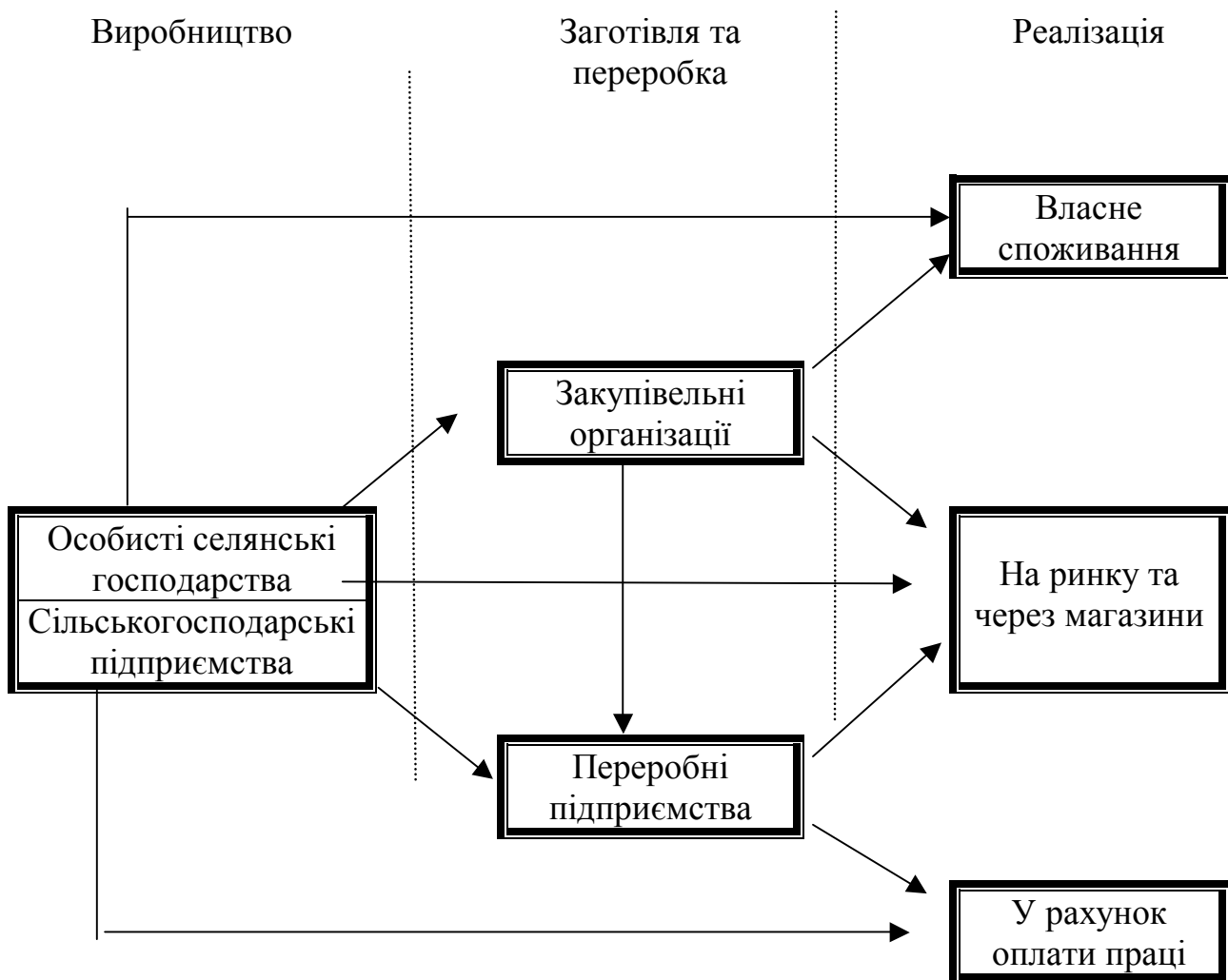

Рис. 1. Схема „виробництво-споживання” молока та молочної продукції.

На думку вищевказаних авторів в АПК України інтеграція у різних формах і з різною ефективністю одержала розвиток у виробництві, переробці або обробці практично всіх видів сільськогосподарської продукції. Інтегровані господарські структури формуються на галузевому, регіональному, міжгосподарському та внутрішньогосподарському рівнях, їх подальший розвиток значною мірою залежатиме від економічної ситуації в інтегрованих галузях та економічної політики держави [2]. Особливе значення відіграють агропромислові асоціації як договірні об'єднання за участю сільськогосподарських, переробних і торговельних підприємств [2]. Такі асоціації закуповують продукцію в учасників за договірними цінами, які є дещо вищими від цін для інших господарств. В умовах несформованого і нестабільного ринку матеріально-технічних ресурсів для господарств-учасників досить важливим є те, що молокозаводи, які мають кошти від реалізації готової продукції, дедалі частіше беруть на себе функції постачальників пально-мастильних і будівельних матеріалів, запчастин тощо. Дуже важливим моментом можна вважати й те, що переробні підприємства часто видають реальні безвідсоткові кредити господарствам, які погашаються поверненням відповідних коштів або поставками молока в рахунок оплати кредиту [2].

Крім того, М.В.Зубець та інші наголошують, що в умовах інтеграції сільськогосподарського виробництва, переробної промисловості та торгівлі необхідно забезпечити однакові економічні умови господарювання. Насамперед це стосується встановлення паритетних цін на продукцію, яка виробляється учасниками інтегрованих формувань. Ціни повинні забезпечувати всім учасникам однакові умови відтворення капіталу, тобто вони повинні відшкодовувати нормативні витрати і створювати умови для одержання однакового прибутку на одиницю витрат коштів на формування основних і оборотних засобів, використовуваних у виробництві, з урахуванням терміну їх обороту [2].

Ми підтримуємо думку М.М.Льчука про те, що впровадження нових, ефективніших форм заготівлі вже зараз може поповнити ринкові ресурси молока. Незважаючи на кризу, молочна галузь є однією з небагатьох, яка дає змогу всім типам господарств одержувати готівкові кошти. У господарській практиці

існують два типи каналів розподілу продукції – прямі та опосередковані. Прямий канал забезпечує пересування продукції від виробника до споживача безпосередньо, опосередковані передбачають наявність посередників. Кількість рівнів каналу розподілу залежить від величини попиту і розвитку ринкової інфраструктури. Водночас прямі канали розподілу доцільно використовувати великим підприємствам, які контролюють свою маркетингову програму, підтримують тісний контакт із споживачами, мають обмежені цільові ринки та достатньо засобів для організації збуту [3]. Тому міжгосподарська кооперація та інтеграція товаровиробників з перебіжними і торгівельними підприємствами є дуже важливим фактором підвищення ефективності підприємств молочної галузі.

Висновки. Підвищення ефективності виробництва молока сільськогосподарськими підприємствами повинно базуватися на удосконаленні системи економічних взаємовідносин між усіма суб'єктами господарювання молокопродуктового підкомплексу. Агропромислова інтеграція та сільськогосподарська кооперація є одними з основних організаційно-економічних умов, що дозволяють оптимально поєднувати наявні ресурси та максимально ефективно використовувати виробничий потенціал для поліпшення ситуації в молочної галузі. В результаті посилення таких зв'язків зменшуються витрати на виробництво, переробку і реалізацію, що дасть змогу підвищити рівень споживання молочних продуктів. Підвищення обсягу попиту призведе до підвищення економічної ефективності виробництва молока за рахунок зниження собівартості одиниці продукції та збільшення обсягу реалізації.

Джерела та література

1. Наукові основи агропромислового виробництва в зоні Лісостепу України / Редкол.: М.В.Зубець та ін. – К.: Логос, 2004. – 776 с.
2. Розвиток господарських формувань і організація виробництва в аграрній сфері АПК / За ред. М.В.Зубця, П.Т.Саблука, В.Я.Месель-Веселяка. – К.: ІАЕ УААН, – 1999. – 296 с.
3. Ільчук М.М. Ефективне функціонування молокопродуктового підкомплексу України. – К.: Нічлава, 2004. – 312с.

Веригин К.Л.

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВ ПРОМИСЛОВОЇ ГАЛУЗІ

Постановка проблеми. В наш час все більшу роль в забезпеченні поступового розвитку суспільства відіграють фактори, пов'язані з використанням новітніх досягнень в області науки та техніки. Підприємствами інноваційна діяльність розглядається як міцний каталізатор розвитку, надійна гарантія ефективного бізнесу. Опитування керівників великих компаній виявили, що найближчим часом збільшиться необхідність впровадження нововведень, як вагома та обов'язкова умова ефективної підприємницької діяльності.

Аналіз останніх досліджень. Проблемами інноваційного розвитку економіки займаються такі вчені, як В. Александрова, А. Гальчинський, В. Геєць, В. Семиноженко, Г. Андрощук, Ю. Бажал, В. Герасимчук, Б. Гриньов, Д. Данько, Л. Нейкова, О. Носова, Н. Тувакова, Д. Черваньов, А. Шпак, В. Денисюк, В. Соловійов та інші.

Цілі та задачі статті. Визначення причин низького рівня інноваційної активності та обґрунтування підходів до регулювання інноваційної діяльності.

Основний зміст статті. Не дивлячись на певні позитивні зрушення, рівень інвестування національної економіки залишається ще дуже низьким. Останніми роками інвестиції не перевищують 14% ВВП (1998 р.- 13,6%, 2002 р. – 13,5%, 2003 р. – 13,7%, 2004 р. – 13,6%, 2005 г.- 13,9%), тоді як для забезпечення стійкого економічного зростання вони повинні складати 18-20% ВВП [1]

Хоча Україна тільки за роки незалежності змогла привернути в економіку 3,9 млрд. дол. прямих іноземних інвестицій (ПІІ), вона має один з найнижчих в Європі і серед країн СНД показник об'єму ПІІ на душу населення – трохи більше 70 дол. США в рік [2].

Протягом останніх 4-х років інвестиції прийшли в 22 базові галузі, близько 60% з них доводяться на машинобудування, вугільну і хімічну промисловість.

В даний час це особливо актуально, оскільки з 1995 р. в Донецькій області росте частка збиткових підприємств. У 2004 р. 39,4% всіх промислових підприємств області були збитковими. У 2005 р. кількість збиткових підприємств склала - 42,7% [3].

Проведений аналіз фінансових показників 4-х машинобудівних підприємств показує, що на всіх аналізованих об'єктах витрати виробництва зростають швидше, ніж об'єми виробленої продукції.

Практично всі аналізовані підприємства мають морально і фізично застарілі основні фонди (таблиця 1). Проведений аналіз інноваційно-технічного стану і ефективності використання основних фондів машинобудівних підприємств в 2005 році свідчить про необхідність їх інтенсивнішого оновлення, зокрема, шляхом заміни.

Дані таблиці 1 показують, що за минулий період приріст основних засобів тільки у ЗАТ «Горлівський завод будівельних машин» склав 109%, тобто було перевищення основних засобів в порівнянні з попереднім періодом. На решті підприємств в аналізованому періоді основні засоби скоротилися і склали 96%, 94% і 85% попереднього періоду. Основною причиною зменшення кількості основних засобів стало їх списання, ліквідація зношених основних засобів і недостатнє їх оновлення.